

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af lovforslag nr. L 108: Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik. (Pligt for kommunerne til at lave skriftlige planer ved aktiveringstilbud).

Af socialministeren (Henrik Dam Kristensen).
(Fremsat 10/11 2000).

Sammen med denne sag foretoges:

19) Første behandling af lovforslag nr. L 109: Forslag til lov om ændring af lov om social service. (Fleksibel hjemmehjælp og kommunal genoptræning).

Af socialministeren (Henrik Dam Kristensen).
(Fremsat 10/11 2000).

20) Første behandling af lovforslag nr. L 110: Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Ændring af refusionsregler, smidige regler om 8-ugers opfølgning samt en forsøgsbestemmelse).

Af socialministeren (Henrik Dam Kristensen).
(Fremsat 10/11 2000).

21) Første behandling af lovforslag nr. L 111: Forslag til lov om ændring af lov om social pension. (Ophævelse af reglen om tillæg for fiktiv indtægt og ændring af regler for beregning af pensionstillæg til gifte m.v.).

Af socialministeren (Henrik Dam Kristensen).
(Fremsat 10/11 2000).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Grete Schødt (S):

De tre lovforslag, vi har til behandling, har det tilfælles at forbedre menneskers vilkår i hverdagen. De er en udmøntning af finanslovaftalen mellem regeringen, SF og Enhedslisten, og for regeringen og os i Socialdemokratiet er disse forslag også en udmøntning af vores store folkehøringer ud over det ganske land. Folket ude i samfundet er med i dag, og vi er gået fra dialog til høring og nu til handling i dag.

L 108 er et lovforslag, der betyder, at kommunen fremover har pligt til at lave en skriftlig plan til kontanthjælpsmodtagere med problemer ud over det at være ledig. Unge kontanthjælpsmodtagere under 30 år får fra årsskiftet en ret til en handlingsplan, og kommunen får en pligt til at udarbejde en sådan, senest efter en sammen-

hængende periode med 13 ugers kontanthjælp. For de over 30-årige skal det samme ske senest 12 måneder efter overgang til kontanthjælp.

Med den skriftlige plan får vi et godt værktøj til en bedre aktiveringsindsats og en indsats, der i højere grad tilpasses den enkelte kontanthjælpsmodtagers mulighed og ressourcer.

L 109 omhandler hjælp i hjemmet til praktisk bistand, som oftest opleves af mange ældre som en stram visiteret form for diktat. Lovgivningen giver nu muligheder for ældres selvbestemmelse til at vælge ydelser fra og til i tæt samarbejde med hjemmehjælperen og i forhold til det kommunale udbud af serviceniveau.

At lytte til de ældres ønske er netop det, der lige mangler i hverdagen. Handler det om at få rimet køleskabet af, eller handler det om at gå en tur? Handler det om at få vasket gulvet i soveværelset eller at få pudset kobbortøjet? Ja, her får borgeren så fremover en medbestemmelsesret, og det bliver man nu engang mere glad for og også tilfreds med.

I samme lovforslag handler det om ansvar for genoptræning, og der har vi også oplevet på regeringens folkehøringer, at mange har sagt, at problemet er koordinering mellem amt og kommune, når det handler om genoptræning. Debatten har været, hvor ansvaret skal placeres, typisk i forbindelse med behandling hos en fysioterapeut efter en operation.

Mange har givet udtryk for, at ofte havner ældre mennesker mellem to stole, og i dette lovforslag slår vi nu fast, at forebyggende træning, genoptræning og vedligeholdelse af træning for personer, hvis behovet er opstået uden for sygehusets regi, skal varetages af kommunerne.

Samtidig præciseres det amtskommunale ansvar i sundhedsministerens lovforslag, når det handler om genoptræning i forbindelse med hospitalsbehandling: Sygehuset skal udarbejde en handlingsplan ved udskrivelse. Det har været et stort ønske både for medarbejdere, hjemmeplejen og også for sygehusene, men så sandelig også for den enkelte borger.

Det tredje lovforslag, L 110, er lov om sygedagpenge. Med lovforslaget smidiggøres regelsættet for den obligatoriske opfølgning efter 8 uger, og samtidig justeres refusionsreglerne mellem stat og kommune. Vi sikrer en hurtigere indberetning fra arbejdsgiveren om en medarbejders sygefravær til sygesikringskontoret, og vi sikrer også en hurtigere behandling i sygedagpengesager, når det handler om oplagt langtidssyge, og vi fjerner noget administrativt bøv

og frigør nogle ressourcer, som betyder, at kommunerne får et større råderum. Det har KL tit og ofte ønsket, og det efterkommer vi nu.

De smidigere regler om 8-ugers opfølgning medfører også, at kommunen får mulighed for at vurdere hensigtsmæssigheden i en personlig samtale med sygedagpengemodtageren. Nu kan sagsbehandleren i højere grad koncentrere sig om indsatsen for de langtidssyge. Dette lovforslag har så også den konsekvens, at refusionen fra staten nedsættes efter den femte uge.

Jeg kan på Socialdemokratiets vegne anbefale alle tre lovforslag til hurtig vedtagelse.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Erik Larsen som ordfører.

Erik Larsen (V):

Venstre er af den opfattelse, at med lovforslag nr. L 108 lægger man op til det, der efter Venstres opfattelse bør være i alle kommuners og alle borgeres interesse. Hele meningen med en målrettet aktivering er jo at sikre, at kontanthjælpsmodtagere, der kun har ledighed som problem, målrettet går efter at blive selvforsørgende.

Dette er både menneskeligt og økonomisk en gevinst for kontanthjælpsmodtagerne og en økonomisk fordel for kommunerne. Derfor burde alle kommuner i virkeligheden af egen drift have den opfølgning på aktiveringen, som ligger i forslaget. Det burde i virkeligheden ikke betyde, at vi skulle ændre lovgivningen.

Økonomisk burde det her også være udgiftsneutralt for kommunerne, for vi kan sige, at spørgsmålet jo er, om ikke der er økonomiske gevinster ved på den måde her at fremme handleaner.

L 109, forslaget om fleksibel hjemmehjælp, er et forslag, som omhandler det, Venstre igennem mange år i forbindelse med vores forslag om frit valg mellem offentlig og privat hjemmehjælp gentagne gange har fremsat forslag om her i Folketinget, hvor vi har ønsket at give de ældre den fleksibilitet, som det forslag kunne medføre.

Vi har altid været af den opfattelse, at der skulle være mulighed for den ældre for at få udført andre ting end de ting, der ligger til grund for den enkelte kontrakt mellem borger og kommuner. Kort og godt: Der skal være mulighed for at omprioritere inden for den tildelte tid til den ældre.

Forslaget her er udgiftsneutralt, og i Venstre er vi faktisk af den opfattelse, at det forslag her

er et skridt i den rigtige retning, fordi det vil skabe større tilfredshed hos brugerne.

Den anden del af forslaget om kommunal genoptræning af ældre omhandler det, man kalder vedligeholdelsestræning efter f.eks. hospitalsophold. Her er der igen et eksempel, hvor kommunerne i stor udstrækning af egen drift har gjort en stor indsats. Der er kommuner, hvor man helt bevidst har opprioriteret området. Og hvad er erfaringerne fra disse kommuner? Jo, man har givet de ældre mere livskvalitet, fordi de ældre igen er blevet i stand til at udføre nogle af de opgaver, som de ellers ikke kunne, før sygdommen satte ind. Det giver jo en stor tilfredsstillelse. Og man kan sige, at det giver mindre udgifter på sundheds- og plejeområdet. Det er et stort spørgsmål, om ikke en sådan prioritering også er udgiftsneutral.

I Venstre vil vi gerne i udvalget bede ministeren indhente erfaringer fra de kommuner, der i flere år har praktiseret de intentioner, som ligger i lovforslaget.

Med hensyn til lovforslag nr. L 110: Lovforslagets intentioner kan Venstre støtte. Vi ønsker en hurtig og kvalitetsmæssig opfølgning på sygedagpengene i kommunerne, da området kan kræve fleksibilitet for at fremkalde optimale løsninger.

Så er vi også tilfredse med, at ministeren har indføjet en forsøgsparagraf, der giver ministeren nogle muligheder for at fravige reglerne.

Kommunerne bør efter Venstres opfattelse have bedre mulighed for at konvertere dagpengedgiften til aktiv behandling for de pågældende sygdomsramte.

Så forslaget her peger også i en positiv retning.

Lovforslag nr. L 111: Lovforslaget betyder regulering for folke- og førtidspensionister, der er gift eller samlever med en person, som ikke modtager social pension.

Der er her for disse grupper tale om pæne forbedringer af familiernes årsindtægt, og forslaget finansieres af satspuljemidlerne, og Venstre kan støtte både den del samt delen om ophævelse af reglen om tillæg for fiktiv indtægt.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Må jeg lige, inden den konservative ordfører får ordet, sige, at der er tale om en behandling af fire lovforslag under ét. Det er lovforslagene nr. L 108, nr. L 109, nr. L 110 og nr. L 111. Det, der måske har forvirret ordførerne lidt, er, at der på den trykte dagsorden står, at det er dagsordens-

punkterne 19 til 21, der behandles under ét. Det er 18 til 21, der behandles under ét.

Derfor giver jeg nu igen ordet til den socialdemokratiske ordfører, fru Grete Schødt, for at hun lige kan runde det ene forslag af, så vi får orden i bogholderiet.

Grete Schødt (S):

Undskyld, det var mig, der misforstod dagsordenen lidt, men jeg giver en hurtig behandling af lovforslag nr. L 111, der handler om lempelser af ægtefælleafhængighed for førtids- og folkepensionister.

Her gennemføres væsentlig bedre økonomiske vilkår for førtidspensionister og folkepensionister ved en markant lempelse af afhængighed af ægtefælle eller samlevers indkomst. Økonomisk svage pensionister vil ikke længere være fastlåst i en svær økonomisk situation, hvor den sociale pension reduceres, hvis der for ægtefællen, der ikke er pensionist, er en indtægtsfremgang.

En pensionist, der er gift eller samlevende med f.eks. en efterlønsmodtager, en dagpenge-modtager eller en ufaglært LO-arbejder, vil med det her forslag få mellem 5.000 og 7.000 kr. mere om året efter skat, og det er et godt signal fra de syv partier, der har forhandlet det her frem i satspuljeforliget.

Og med disse ord kan jeg på Socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Pia Christmas-Møller som ordfører. Taletiden er 10 minutter, og skulle den gå 1 minut over, gør jeg ingen indsigelse.

Pia Christmas-Møller (KF):

De fire forslag fra socialministeren, vi nu har til behandling, er for det første udløbere af vidt forskellige aftaler, forligskomplekser, og for det andet omhandler de vidt forskellige elementer i socialpolitikken uden direkte indbyrdes sammenhæng. Jeg vil derfor kommentere de enkelte forslag og deres delelementer hver for sig, og jeg vil gøre det i nummerorden.

Først til lovforslag nr. L 108. Forslaget går ud på at give kommunerne pligt til at lave en skriftlig plan for kontanthjælpsmodtagere, der har andre problemer ved siden af ledighed. Det synes vi i Det Konservative Folkeparti principielt er en god idé, for der er behov for en mere målrettet og aktiv indsats over for denne gruppe;

gerne en indsats, som også involverer de enkelte personers medansvar.

Så til lovforslag nr. L 109, der omhandler to hovedelementer. For det første placeres ansvaret for genoptræning af ældre, der har fået nedsat den fysiske funktionsevne som følge af eksempelvis en faldulykke, der ikke har krævet sygehusophold. Det er efter vores opfattelse et positivt fremskridt. En mere aktiv genoptræningsindsats vil forbedre mange ældre menneskers livskvalitet i dagligdagen og give dem mulighed for at være selvhjulpne i længere tid, hvorfor det også er en samfundsmæssig gevinst.

For det andet foreslås det at gøre hjemmehjælpen mere fleksibel. Vi hilser forslaget velkommen, fordi det trods alt er et lille skridt i den rigtige retning. Men hvorfor ikke benytte lejligheden til at give de ældre en reel valgfrihed? Hvorfor ikke give de ældre mulighed for selv at bestemme, hvem der skal lukkes ind som hjælpere i deres egne hjem? Hvorfor ikke give de ældre ret til selv at bestemme, om det skal være det offentlige eller det private, der udfører hjemmehjælpsopgaven, finansieret inden for den kommunalt fastsatte visitationsramme?

Det forslag har vi fra konservativ side i samarbejde med Venstre gang på gang fremsat. Og hver eneste gang vi har ønsket valgfrihed og fleksibilitet på hjemmehjælpsområdet, er vi blevet mødt, ja, for at sige det lige ud, af socialdemokratisk beton. Men nu viser betonen sig at være knap så massiv. Skulle vi så ikke bruge denne lejlighed til at komme videre med fleksibiliteten og valgfriheden? Vi vil gøre forsøget under udvalgsarbejdet.

Til lovforslag nr. L 110 kan jeg sige, at intentionerne med nedsættelsen af den statslige refusionsprocent fra den femte uge kan vi tilslutte os, ligesom vi også ser frem til at få resultaterne af forsøgsordningen.

Forslaget om, at arbejdsgiveren kan anmelde fravær direkte til kommunen uden først at afvente den sygemeldtes underskrift, er en effektiv forenkling, som vi også kan støtte. Men forslaget om, at sygefraværet skal være anmeldt senest efter 4 uger, frygter vi er alt for firkantet. Vi frygter, at det vil føre til mere administrativt bøv, fordi mange virksomheder har indrettet deres edb-systemer med månedskørsler, der svarer til lønudbetalingsterminerne. Det vil vi have undersøgt nærmere i udvalget.

Og endelig til lovforslag nr. L 111 kan jeg kun udtrykke varm støtte. Det Konservative Folkeparti er et af forligspartierne bag forslaget, som

retter op på nogle oplagte urimeligheder. Pensionister, og det gælder både førtidspensionister og folkepensionister, der danner par med en ikke-pensionist, har været underlagt nogle meget barske beregningsregler for at kunne opnå pensionstillæg. De får med dette forslag et markant økonomisk løft, som vi fuldt ud kan støtte og anbefale.

(Kort bemærkning).

Grete Schødts (S):

Selv om det er fredag og vi er langt herne på dagen, vil jeg alligevel sige noget om De Konservatives holdning til det dér med det frie valg.

Nu har vi kæmpet en kamp for at få en ordentlig social- og sundhedsuddannelse, få hjulpet vores hjemmehjælpere, så de har løfteteknik, så de har det, der skal bruges for at udføre et ordentligt job, skulle vi så bombe tiden tilbage og sige, at nu kan hvem som helst ude fra gaden gå ind og udføre en opgave i de ældres private hjem?

Jeg synes, det er uanstændigt at kalde os betonsocialdemokrater og en hån over for de ældre, der værdsætter deres uddannede hjemmehjælpere, som kan noget i deres hjem. Vi udleverer nøglen til ældre menneskers hjem, nærmest også til deres bankbog og deres krop, og det skal hvem som helst altså ikke have.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg vil gerne udtrykke fuld respekt for social- og sundhedsuddannelserne, fuld respekt for de mennesker, som har gennemført de uddannelser. Vi skal i det hele taget satse meget mere på uddannelse inden for hele ældreområdet.

Men jeg er nødt til at gøre fru Grete Schødts opmærksom på, at der i dag intet krav er om den mindste uddannelsesmæssige baggrund for at blive hjemmehjælper i den offentlige sektor, intet krav. Det er det ene, jeg gerne vil gøre fru Grete Schødts opmærksom på.

Det andet er, at ældre mennesker altså er lige så vel i stand til at vurdere kvalitet, som fru Grete Schødts og jeg er. Tror fru Grete Schødts ikke, at ældre mennesker er i stand til at vurdere, hvem de gerne vil have ind i deres eget hjem, hvem der løser opgaven på den bedste måde og på det højeste kvalitetsniveau? Jeg er overbevist om, at vi trygt kan give de ældre valgmuligheden, og det er jo det, vi taler om.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Kristen Touborg som ordfører.

Kristen Touborg (SF):

Da SF's ordfører, hr. Villy Søvnald, ikke har mulighed for at være i Tinget i dag, skal jeg give udtryk for SF's holdninger til de fire lovforslag.

Alle fire forslag er en del af udmøntningen af aftalen mellem regeringen, SF og Enhedslisten.

L 108 giver konstanthjælpsmodtagerne ret til en handleplan, hvis de har problemer, der rækker ud over ledighed. Forslaget skal fremme, at der skabes større overensstemmelse mellem den enkeltes egne ønsker og forudsætninger og større sammenhæng mellem tilbud og målsætning.

L 109 er et forslag om fleksibel hjemmehjælp og bedre genoptræning. Vi kæmpede hårdt i finanslovforhandlingerne for at få afsat flere penge til ældreområdet, fordi vi mener, at der er behov for det. Det lykkedes at få afsat i alt 100 mio. kr., som nu udmøntes i et lovforslag, der gør hjemmehjælpen mere fleksibel, så man kan bytte en form for praktisk hjælp ud med en anden, hvis den ældre netop den dag har et andet behov. Derudover reserveres der 87 mio. kr. til en bedre genoptræning.

I SF er vi overbevist om, at der i en række kommuner er behov for en bedre genoptræning efter endt sygehusbehandling, efter sygdom eller i andre tilfælde. Vi er derfor glade for, at det lykkedes at få målrettet indsatsen på dette område.

Vedrørende L 110: I forbindelse med ældrepakken lykkedes det os at få forlænget sygedagpengene med to gange 13 uger. Vi ville gerne helt væk med varighedsbegrænsningen på sygedagpenge, men det vender vi tilbage til på et senere tidspunkt.

Dette forslag sikrer, at kommunerne gå tidligere ind i sygedagpengesager, ved at den statslige refusion nedsættes, så kommunerne har et større incitament til at gå hurtigere ind. Hensigten ved at gå tidligt ind er at undgå mange langvarige sygedagpengesager.

L 111 er en del af satspuljeforliget, der betyder forbedringer for folke- og førtidspensionister. Dels betyder det, at regler om tillæg for fiktiv indtægt ophæves, dels betyder det en langt mere lempelig aftrapning af indkomsten ved beregning af pensionstillæg for pensionister, der er gift eller samlevende med en person, der ikke modtager social pension. Det er et meget vigtigt forslag, der kommer nogle af de økonomisk aller dårligst stillede til hjælp.

Konklusionen er: Vi er meget glade for, at disse forslag nu ser ud til at blive gennemført.

Fjerde næstformand (Poul Nødgaard):
Fru Aase D. Madsen som ordfører.

Aase D. Madsen (DF):

De forslag, vi skal behandle her samlet, er en blandet politisk landhandel. Der er lidt finanslov til Enhedslisten og SF, og der er lidt til de forenede satspuljepartier, som jo dækker partierne fra SF og til og med Venstre.

Men jeg skal nu forsøge at gøre det så kort som muligt på grund af den meget begrænsede tid, jeg har til rådighed.

Til L 108: Dette forslag kalder Dansk Folkeparti et skal-lovforslag. Hidtil har det været sådan, at kommunerne uden tvang og i det omfang, det har været nødvendigt, har udarbejdet planer til kontanthjælpsmodtagere med problemer ud over ledighed. Nu indføres der altså en pligt, og det kan medføre en masse sagsbehandling og administrativt arbejde, som måske i mange tilfælde ikke er nødvendigt. Det betyder merudgifter for kommunerne på 13,8 mio. kr. om året, står der i forslaget, men spørgsmålet er, om det kommer til at dække de virkelige omkostninger.

Socialministeren har sagt, at der skal laves handlingsplaner for den enkelte kontanthjælpsmodtager ud fra den enkeltes ressourcer og behov, og det er da helt i orden. Som bekendt har Kommunernes Landsforening og regeringen også aftalt kvalitetsløft i sagsbehandling i forbindelse med aktivering. Men et sådant kvalitetsløft kommer jo ikke fra den ene dag til den anden.

Loven træder jo i kraft den 1. januar 2001, og derfor er Dansk Folkeparti bange for, at kommunerne ikke får mulighed for at leve op til den pligt, der pålægges dem til at lave de skriftlige handlingsplaner til alle med kort varsel.

I øvrigt har vi i medierne i den sidste tid set skrækkelige eksempler på, hvordan kontanthjælpsmodtagerne så at sige bliver opbevaret på aktivering i årevis, men handlingsplanerne kan måske her være et godt middel til, at vi ikke ser det så meget mere.

Dansk Folkeparti er glad for, at man laver handlingsplaner, men som sagt er vi lidt bange for den tvang, der ligger i forslaget, men det må vi se på. Vi er positive over for selve forslaget, og så må vi se på, hvad der kommer frem under udvalgsarbejdet.

Til lovforslag nr. L 109: Dansk Folkeparti er helt enig i lovforslagets intentioner om, at hjemmehjælpsmodtagerne nu i nogen grad får lov til at bestemme, hvilke opgaver hjemmehjælpen skal prioritere højest.

Men det er et spørgsmål, om der nu er fleksibilitet nok i forslaget, og om det derfor ikke ender i for meget bureaukrati og administration. Men kommunerne skal naturligvis holdes klippet fast på, at de har ansvaret for, at kvaliteten ikke skrider.

Systemet har hele tiden været, hvad man kan kalde service uden omsorg, og har været totalt umyndiggørende i forbindelse med hjemmehjælpsmodtageren. Det ændres der lidt på nu, og det er da godt, men er det godt nok, kan man spørge.

Der er jo alt for mange eksempler på, at de tildelte hjemmehjælpstimer ikke er nok til at dække behovet. Naturligvis er der mange kommuner, der tager behovskriteriet meget alvorligt, men der er sandelig også utallige eksempler på det modsatte, hvor behovskriteriet ved visitationen behandles på samme måde, som når man sælger elastik i metermål.

Hvordan vil ministeren i øvrigt sørge for, at kommunerne retter op på de omsorgssvigt, vi har set mange steder? F.eks. med et vink med en vognstang? Eller ligger der i de midler, der nu bliver tildelt, flere hjemmehjælpstimer? Det kan jeg i hvert fald ikke se af forslaget at der gør.

Jeg så også i bemærkningerne til lovforslaget, at såfremt hjemmehjælpsbrugerer er omfattet af § 78 om ledsagelse, bør ledsagelsen ydes efter denne paragraf og ikke efter § 75, stk. 3. Betyder det, at de handicappede kan beholde ledsageordningen på de 15 timer om ugen også ud over folkepensionsalderen?

Med hensyn til lovforslagets anden del, der omhandler, at kommunen skal give tilbud om genoptræning efter midlertidig sygdom, kan jeg kun sige, at det er Dansk Folkeparti naturligvis meget positiv over for, fordi vi finder, at vedligeholdelsestræningen er uhyre vigtig for livskvaliteten.

Dansk Folkeparti er altså positiv over for dette forslag.

Med hensyn til lovforslag nr. L 110: Intentionerne i forslaget finder Dansk Folkeparti positive. Der skal indføres en hurtigere og mindre bøvlet sagsbehandling, således at de langvarige sygemeldte bedre kan fastholde deres tilknytning til arbejdslivet og arbejdsmarkedet selvøvelig. Og det finder Dansk Folkeparti positivt.

Og så er der en lang række regler, som f.eks. 8-ugers-reglen. Man har jo set, at kommunerne ikke har været for gode til at overholde den 8-ugers-regel; jeg tror, det kun var i 57 pct. af de langvarige sygedagpengesager, at man har overholdt denne 8-ugers-regel. Og derfor kan der jo være en positiv udvikling med dette forslag, som giver kommunerne et økonomisk incitament til at behandle sagerne hurtigere.

Der er dog én ting, som Dansk Folkeparti vil have fuldstændig sikkerhed for. Det er jo en halv mia. kr., der står på spil, der skal overføres mellem kommunerne og staten. Og der vil vi have sikkerhed for, at der med hensyn til det arbejde, som nu bliver lagt ud til kommunerne, kommer fuld kommunal kompensation for de udgifter, der skal flyttes over til kommunerne.

Så kan jeg ikke rigtig forstå, hvordan hele ordningen skal kunne nå at komme på plads inden den 1. januar 2001, for de økonomiske og administrative konsekvenser er jo endnu ikke forhandlet på plads i kommunerne. Men jeg er ikke inde i systemet, så jeg vil bare være sikker på, at det kan lade sig gøre, og som sagt er vi positive over for dette forslag.

Så til lovforslag nr. L 111. Det er i hvert fald et skridt i den rigtige retning, som Dansk Folkeparti med glæde siger ja til. Det giver nemlig førtidspensionister et tiltrængt økonomisk løft, og det vil naturligvis virke positivt i forbindelse med førtidspensionisternes selvværd, at de nu i mindre grad bliver afhængige af ægtefællens eller samleverens indtægt, hvis den pågældende ikke er pensionist.

Dansk Folkeparti ser tillige positivt på bortfaldet af 8 pct.-rentereglen i forbindelse med bortgivelse. I øvrigt finder Dansk Folkeparti det totalt uacceptabelt, at staten bruger rentesatsen 8 pct., når mindsterenten i øjeblikket ligger på 5 pct. Jeg tør ikke tage ordet ågerrente i min mund, men jeg synes, det er lidt for voldsomt, og det vil vi forsøge at få ændret, så mindsterenten bliver fulgt fremefter. Ligeledes finder Dansk Folkeparti, at det er at gå i for små sko, at hele renteordningen – altså også det, der ligger før 2001 – ikke ophæves. Det fremgår oven i købet af bemærkningerne, at reglen kun anvendes i begrænset omfang, og det vil Dansk Folkeparti også se på i udvalget.

Det negative i dette forslag er satspuljefinansieringen, og det kan vel ikke undre, at jeg kommer med den lille bemærkning, når man netop tager pengene fra landets øvrige dårligt stillede. Jeg synes, det er uværdigt, og forslaget burde

naturligvis finansieres på ganske normal vis direkte over finansloven. Men vi stemmer naturligvis ja til forslaget, og hvis ministeren kommer frem med mantraet, hvor pengene skal komme fra, har jeg en seddel liggende nede på min plads, og så skal jeg gerne vise ministeren den, hvis Dansk Folkeparti i øvrigt ikke bliver inviteret til finanslovforhandlingerne. Nu er de jo slut for denne gang, men hvis regeringen sidder til næste år, vil vi gerne offentliggøre listen for socialministeren.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Nu har jeg stor respekt for den tidligere ordførers indsigt i renteberegning, men det ville alligevel interessere mig at høre, hvor man kan få en lånerente på 5 pct., for det ville nok bringe min privatøkonomi væsentlig på fode.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Det kan jeg godt fortælle hr. Poulsgaard – nej, undskyld, hr. Touborg.

I forbindelse med markedsrenten på obligationer bliver der regnet en mindsterente ud. Jeg har den ikke lige på kornet, men det er helt normalt, og jeg skal få et svar til hr. Poulsgaard på et senere tidspunkt.

Jeg kan sige, at jeg har konsulteret en advokat om den sag, og jeg kan i øvrigt oplyse ministeren om, at jeg har fået en opringning fra en dame, som sagde, at hun havde ringet til ministeriet og fået den besked, at dér fandt man også, at renten var for høj. Der står også noget om det i bemærkningerne til lovforslaget, og jeg skal gå ned og finde den frem.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg tror, at hvis fru Aase D. Madsen fremturer med at kalde hr. Kristen Touborg for hr. Poulsgaard, vil det være ham, der opsøger en advokat.

Fru Annie Lunde Hansen som ordfører.

Annie Lunde Hansen (CD):

Da CD's ordfører, fru Yvonne Herløv Andersen, ikke kan være til stede i salen i dag, skal jeg på CD's vegne komme med følgende kommentar til lovforslagene:

Forslagene nr. L 108, nr. L 109 og nr. L 110 vedrører alle den finanslovaftale mellem regeringen, SF og Enhedslisten, som CD ikke er med i. Hvad angår L 108 om at forbedre aktiveringen

for de kontanthjælpsmodtagere, der har problemer ud over ledighed, kan jeg sige, at CD jo ikke har lod og del i forslaget, men at vi ikke har indvendinger imod det. L 109 handler om mere fleksibilitet i hjemmehjælpen og om kommunalt ansvar for genoptræning uden for sygehusvæsenet af ældre og fysisk funktionsnedsatte, og det er ting, som CD bestemt ikke har noget imod.

Med hensyn til L 110 må CD til gengæld melde fra. Der indgår nye byrder af henholdsvis økonomisk og administrativ karakter for kommuner og erhvervsliv, og det må vi vende os imod.

L 111 er en helt anden sag for CD, fordi forslaget indgår i forliget om fordelingen af satspuljen, hvor CD er med. Hovedindholdet, som er en lempelse af indtægtsreguleringen ved beregningen af pensionstillæg til pensionister, der er gift eller lever sammen med en ikkepensionist, mener vi er rimeligt. Det er baggrunden for CD's tilfredshed med den del af forliget, og det er derfor også en selvfølge, at CD giver dette forslag sin tilslutning.

Anders Samuelson (RV):

Jeg vil bestræbe mig på at gøre det kort, for der har været mange gennemgange af de forslag, vi her behandler.

L 108 om pligten om at udarbejde en skriftlig handlingsplan kan vi selvfølgelig støtte. Det skulle helst give en bedre sagsbehandling. L 109, som giver større valgfrihed for borgere, der modtager hjemmehjælp, er også et positivt skridt, ligeledes at man prøver at sikre, at genoptræningsansvaret bliver tydeligt placeret.

Målet med L 110 er, at færre mennesker skal på sygedagpenge, og vi er også overbevist om, at forslaget vil hjælpe til at opnå dette. L 111 om en lempelig aftrapning af pensionstillæg for pensionister, der er gift eller samlevende med ikkepensionister, er også et markant klart skridt i den rigtige retning, og det kan vi også støtte.

Samlet set kan Det Radikale Venstre støtte forslagene.

Jette Gottlieb (EL):

Det er jo sjovt, at vi skal behandle disse forslag sammen. For mig at se er det eneste, der er fælles for dem, at Enhedslisten støtter dem alle fire. Andre fælles ting er der ikke i dem, så jeg vil tage dem et ad gangen.

Om handlingsplanerne for kontanthjælpsmodtagerne vil jeg sige, at det er noget, Enhedslisten støtter meget. Det er noget, vi konkret har

arbejdet for, og vi er grundlæggende enige i, at det er nødvendigt, at man får en handlingsplan, hvis det, man som kontanthjælpsmodtager bliver udsat for, skal have nogen som helst mening. Vi er også enige i, at man grundlæggende skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Det store problem er imidlertid, at arbejdsmarkedet stort set ikke står til rådighed for de pågældende.

Vi er modstandere af alle former for tvangsaktivering. Skal man arbejde, skal man selvfølgelig have almindelige, faglige rettigheder som f.eks. overenskomstmæssig løn, ret til at vælge tillidsmand og sikkerhedsrepræsentant og ret til at være repræsenteret i samarbejdsudvalg og den slags. Aktiverede kontanthjælpsmodtagere har imidlertid ingen af de grundlæggende rettigheder. Tværtimod bliver de tvunget til at arbejde og tit med helt almindeligt, ordinært arbejde for en ydelse, der ligger milevidt fra noget, der ligner en almindelig løn. Det kan f.eks. være vedligeholdelse af offentlige institutioner, produktion af legeredskaber og møbler og som personale i daginstitutioner og plejehjem og ikke mindst kulturinstitutioner. Ingen danske kulturinstitutioner ville i dag fungere, hvis de ikke havde kontanthjælpsmodtagere som billig arbejdskraft. Også genbrugssortering, gade- og parkrenholdelse og sådan nogle ting er eksempler på, hvordan det offentlige bruger de arbejdsløse.

Værre bliver det, når kommuner som f.eks. Farum på det nærmeste laver sort slavehandel og udlejer de arbejdsløse kontanthjælpsmodtagere til f.eks. pakkeopgaver for private firmaer og lign. Jeg tror, det stort set er umuligt at købe en narresut i Danmark, som ikke er pakket af nutidens slavearbejdere, og det er jo værd at vide. Vi synes, det er godt, at kommunerne skal give tilbud om aktivering til de ledige kontanthjælpsmodtagere, men vi synes, de skal have ret til at sige nej tak til alle de tilbud, der ikke er arbejde på almindelige vilkår.

Det er et lille fremskridt, at kommunerne fremover får pligt til at lave handlingsplaner for kontanthjælpsmodtagerne med andre problemer end ledighed, før aktivering kan sættes i gang, og vi er også glade for, at socialministeren vil stille et ændringsforslag, der betyder, at alle kontanthjælpsmodtagere får ret til at få lavet en handlingsplan på eget initiativ, før de aktiveres. Handlingsplaner afskaffer ikke tvangsaktiveringen, men da en handlingsplan med udgangspunkt i den enkeltes ønsker og forudsætninger

og arbejdsmarkedsbehov skal indeholde et individuelt mål eller delmål i forhold til det ordinære uddannelses- og arbejdsmarked og samtidig beskrive, hvordan en konkret aktivering bringer vedkommende nærmere målet, må det blive sværere at sætte folk til nogle af de hovedløse tåbeligheder, vi ser i det kommunale aktiverings-system i dag. Det er grunden til, at vi finder, at det her er noget, der peger fremad, og vi tror, det kommer til at virke.

Med hensyn til hjemmehjælpen og den kommunale genoptræning, vil jeg sige, at den hjemmehjælp, der ydes især ældre borgere i form af praktisk og personlig bistand, har ændret sig utrolig meget de sidste 30 år. Oprindeligt fik borgeren efter en vurdering af hjælpebehovet tildelt hjemmehjælp et givet antal timer pr. uge til de praktiske opgaver. Hjemmehjælpsmodtageren og hjemmehjælperen aftalte sammen, hvad der skulle gøres, og det betød f.eks., at fru Petersen kunne få gjort særlig grundigt rent i badeværelset den ene uge, mod at køkkengulvet f.eks. kun blev støvsuget og ikke vasket. Selvfølgelig har der altid skullet tages overordnede hensyn til, hvad der var absolut påkrævet af hygiejniske og omsorgsmæssige årsager, men der er ingen tvivl om, at hjemmehjælpsmodtageren oplevede en større medindflydelse på et tidligere tidspunkt, end man oplever i dag. Det var noget, der helt sikkert fremmede selvværdet.

I dag tildeles hjælpen imidlertid i småbidder med fast indholdsbeskrivelse af hvert enkelt element, og det betyder, at den enkelte hjemmehjælpsmodtager stort set er sat helt uden for indflydelse. Man har reelt indført et MTS-system, som man kender det fra industrien, hvor hver enkelt lille funktion er blevet målt op i timer og minutter og sekunder.

Det er Enhedslistens opfattelse, at praktisk og personlig bistand skal gives med både et forebyggende og et aktiverende sigte. Det kan godt være, at opvasken tager 5 minutter længere, hvis gamle fru Jensen sidder på en stol og tørrer et par kopper af ude i køkkenet, men hun bliver medinddraget og får måske samtidig en lille hyggesludder med hjemmehjælpen. Dette er helt givet med til både at højne livskvaliteten og vedligeholde nogle af de færdigheder, fru Jensen har i behold.

Forslaget her løser ikke alle problemer på området. Der er stadig alt for få personaleressourcer, men det er et lille skridt i den rigtige retning, fordi hjemmehjælpsmodtageren selv får ret til at prioritere nogle ting frem for andre.

Vi er også glade for, at det nu af serviceloven kommer til at fremgå, at genoptræning efter sygdom også er vigtig, når man ikke har været indlagt på sygehus. Især ældre mennesker bliver tit svækket efter f.eks. bare en harmløs influenza eller en brækket arm, og derfor er det vigtigt, at der også i de situationer finder genoptræning sted. Nogle kommuner har i dag tradition for en eller anden indsats på området i et eller andet omfang, men andre har det slet ikke. 87 mio. kr. til kommunal genoptræning lyder måske ikke af meget, men vi tror, at man kan få meget for de penge.

Genoptræning vil betyde bedre funktionsevne og livskvalitet for borgerne, men det vil samtidig betyde et mindre behov for praktisk og personlig bistand. Det, man kan selv, skal man jo ikke have hjælp til, og derfor har kommunerne en servicemæssig og økonomisk motivation, der bør få den lokale kreativitet til at blomstre. Mon ikke næsten alle kommuner i tilknytning til et ældrecenter eller plejehjem har et rum med træningsredskaber, som ikke benyttes ret mange timer om dagen? Der er i så fald måske kun brug for at ansætte en fysioterapeut og en ergoterapeut for at komme i gang, og vi er meget spændt på, hvilke ideer de kommunale parter, de faglige organisationer, ældre- og invalideorganisationerne og alderrådene har til, hvordan lovbestemmelserne skal bruges.

Så er der spørgsmålet om dagpengeopfølgningen og refusionsreglerne, og også det forslag støtter Enhedslisten. Vi er enige i, at langtidssygemeldte skal have den fornødne rådgivning og vejledning som det vigtigste element i den kommunale opfølgning. Vi synes også, det er en god idé, at kommunerne nu ikke pr. automatik skal følge op på sager, hvor fraværsårsagen og prognosen er så klar, at der ikke er brug for en kommunal indsats. Det burde give flere ressourcer til de borgere, der har behov for det.

Vi forsøgte i forhandlingerne at løse det problem, at langtidssyge risikerer at falde ned i det sorte hul, hvor sygedagpengene bortfalder, uden at der er fundet en løsning i form af f.eks. revalidering eller førtidspension. Det problem løses ikke med forslaget her, men forslaget giver kommunerne et incitament til at være opmærksomme på et tidligere tidspunkt. Jeg vil dog sige, at de problemer, vi har rejst, måske er bedre tjent med en offensiv opmærksomhed i den 27. uge end i den 4.-8. uge, og vi ser stadig de problemer, vi har rejst, som uløste.

Så er der til sidst spørgsmålet om pensionstilægget til gifte eller samlevende pensionister. Vi er enige i indholdet i lovforslaget, og helt principielt går vi ind for individualprincippet, så f.eks. ens sociale ydelser ikke skal være afhængige af ens civilstand. Sådan bliver det ikke efter forslaget, men det er en klar forbedring for pensionister, der er gift med en ikkepensionist.

Derimod er vi selvfølgelig imod finansieringen. Satspuljen har indtil nu betydet forringelser af arbejdsløshedsdagpengene på 2.700 kr. årligt, af sygedagpengene på mere end 3.000 kr. årligt, af førtidspensionen på 3.000 kr. årligt og af folkepensionen på næsten 2.000 kr. årligt. Så meget har disse grupper hver især bidraget til den sukkerskål, forligspartierne på dybt udemokratisk vis hvert år fordeler bag lukkede døre.

I Enhedslisten kan vi ikke forstå, hvorfor det er samfundets allerfattigste, alle på overførselsindkomster, der på den måde år for år skal have forringet deres forsørgelsesgrundlag i forhold til pris- og lønudviklingen. Det er jo ikke dem, der har råd til at betale, så jeg vil slutte med det, der altid har ligget os meget på sinde: Præterea censeo, satspuljeforliget esse delendam. Det betyder: I øvrigt mener jeg, at satspuljeforliget bør ødelægges!

Tove Videbæk (KRF):

Lovforslag nr. L 108: Denne lille lovændring er Kristeligt Folkeparti meget positivt indstillet over for. Vi synes, at det er et væsentligt fremskridt, at kommunerne nu bliver pålagt at lave en skriftlig handlingsplan for kontanthjælpmottagere med problemer ud over ledighed.

Vi kender sikkert alle til utallige eksempler på mennesker i kontanthjælpsystemet, der har følt sig dårligt eller direkte uværdigt behandlet. Ifølge dette forslag skal kontanthjælpmottagerens egne ønsker i højere grad indgå i planen, og der skal være målrettedhed og øget brugerindflydelse i aktiveringsindsatsen.

Den gruppe danskere, der findes i kontanthjælpsystemet, har mere end nogen behov for at blive behandlet værdigt, har brug for, at der bliver lyttet til deres ønsker, og har brug for, at der er sammenhæng og målrettedhed i aktiveringsindsatsen. I dagbladet Information den 11. november 2000 udtalte sociolog Torben Berg Sørensen og antropolog Nanna Mik-Meyer imidlertid, at den langt overvejende del af aktiveringsprojekterne ikke fungerer. De hjælper ikke kontanthjælpmottagerne til at klare sig selv og når heller ikke de målsætninger, der handler om

personlig udvikling, selvtillid eller bearbejdelse af angst. Det kan gøres meget bedre.

Man bør kunne forlange en langt højere kvalitet i aktiveringsprojekter, bl.a. fordi der kan være tale om tvang over for borgerne. Der skal være sammenhæng mellem de ting, der foregår i projekterne, og det mål, der arbejdes hen imod, nemlig en tilknytning til arbejdsmarkedet, og vi tror, at en skriftlig plan for den enkelte kontanthjælpmottager kan være med til at arbejde hen imod dette.

Lovforslag nr. L 109 består af to meget forskellige dele, nemlig fleksibel hjemmehjælp og kommunal genoptræning. Allerhelst så vi i Kristeligt Folkeparti, at dette forslag blev delt i to, idet vi synes, at det er to meget forskellige ting, der behandles.

Selve begrebet fleksibel hjemmehjælp er vi i Kristeligt Folkeparti for, men begrebet bygger jo egentlig på en antagelse om, at der er rigelig tid til rådighed, og at fru Jensen selv kan vælge, om hun har lyst til det ene eller det andet en bestemt dag. I teksten ser det også ud, som om det antages, at den ældre får hjælp nærmest hver dag, og der står, at den ældre eksempelvis kan fravælge dele af rengøringen, fordi der den pågældende dag ikke skønnes at være behov for lige præcis den hjælp, til fordel for en anden ydelse. Det kommer selvfølgelig an på, om man synes, der er behov for, at gulvet i badeværelset eller i køkkenet bliver vasket mere end én gang om måneden.

Men hvis fru Jensen kun får hjælp hver anden uge til rengøring, så vil det jo sige, at hvis hun fravælger gulvvask en dag, går der en hel måned mellem de to gange, gulvet bliver vasket. Sådan ser virkeligheden jo ud mange steder, og det er en virkelighed, jeg selv har været vidne til alt for mange steder. Virkeligheden er også den, at den ældre ofte i forvejen ikke får udført hele den hjælp, som vedkommende er visiteret til.

Jeg er bange for, at svage ældre vil kunne komme til at lide under dette forslag i nogle kommuner. Jeg er naturligvis og generelt for mere fleksibilitet og frit valg på alle områder, også her, men vi skal tænke på, at det ikke må gå ud over de svage.

Genoptræningsdelen kan vi naturligvis kun være meget positive over for. Ofte er det sådan, at når ældre bliver sendt hjem fra hospitalet, ophører simpelt hen al videre behandling og genoptræning i mange kommuner, så absolut ja til dette lovforslag.

Lovforslag nr. L 110: Opfølgningen inden for 8 uger synes vi i Kristeligt Folkeparti er meget fornuftig. Lovforslaget må absolut være positivt både medmenneskeligt og økonomisk og både for den enkelte borger og for samfundet som helhed.

Lovforslag nr. L 111 om ophævelse af reglen om fiktiv indtægt og ændring af reglerne for beregning af pensionstillæg til gifte er Kristeligt Folkeparti positivt over for. Mange ældre ægtepar har haft det økonomisk svært på grund af de nuværende regler på dette område, og nogle er endog blevet opfordret til at lade sig skille og flytte fra hinanden, for at de kunne få økonomisk hjælp. Yderligere har de nuværende regler afholdt rigtig mange par fra at flytte sammen eller gifte sig på grund af den økonomiske stramning, de ville blive udsat for på grund af dette.

Da vi i Kristeligt Folkeparti ønsker at værne om ægteskabet og søger at udrydde alle de økonomiske stramninger, ægtepar indtil nu er blevet udsat for, er vi selvfølgelig meget positive også over for dette forslag.

Socialministeren (Henrik Dam Kristensen):

Jeg har sådan set ikke så meget at sige, for som jeg kunne lytte mig til, var stort set alle partier enige i intentionerne, som ligger bag de fire lovforslag. Der var nogle steder, hvor der var nogle, der som sædvanlig ønskede lidt mere, bl.a. Dansk Folkeparti, men ellers oplevede jeg det som stor enighed.

Jeg synes, man kan sige, at med de fire lovforslag, som nu er blevet førstebehandlet, er der sendt nogle spændende signaler til nogle befolkningsgrupper, som også har brug for det. De ting, som ligger i forslaget om den aktive socialpolitik, synes jeg er et skridt i den rigtige retning, som er med til at sikre, at handlingsplaner også bliver målrettede for dem, der har brug for det.

Med hensyn til fleksibel hjemmehjælp kan jeg kun tilslutte mig mange af de ord, som er sagt, og jeg tror, at den mulighed for fleksibilitet er en ting, mange ældre vil sætte pris på. Det samme gør en øget indsats, når vi taler om den anden del, som ligger i lovforslaget, nemlig efterbehandling.

Til sidst skal jeg bare sige, at lovforslaget om de sociale pensioner, altså ægtefælleafhængigheden, som der også er bred enighed om, netop er et signal til de mange, som vil blive omfattet af loven, om, at der også her vil blive en økonomisk gevinst for den.

Så skal jeg bare sige til Folketinget, at med de venlige bemærkninger, der har været, forventer jeg et hurtigt udvalgsarbejde. Vi vil i hvert fald fra ministeriets side bidrage til det.

(Kort bemærkning).

Aase D. Madsen (DF):

Det er med hensyn til renterne, som jeg spurgte ministeren, om ministeren vil sætte ned.

For det første står der i lovforslaget, at en rente på 8 pct. er relativt høj set i relation til det nuværende renteniveau. Jeg kom ned på 5 pct., men nu vil jeg gerne citere, hvad Ældre Sagen skriver. Jeg har lige set høringssvarene, de er jo lige kommet ind.

Ældre Sagen skriver, at tillægsprocenten bør nedsættes til et niveau, der f.eks. fastsættes som den af Danmarks Statistik opgjorte gennemsnitlige indlånsrente i pengeinstitutterne for husholdningssektoren (lønmodtagere, pensionister m.v.), dvs. indlånsrenten for de surt opsparede penge, som pensionisterne har på deres bankbog. Derved vil rentesatsen i højere grad afspejle, hvad man kunne få i rente, hvis pengene var sat i banken. Den anførte rentesats er senest opgjort til 2,6 pct., og staten tager 8 pct.

Så jeg tror da nok, vi kan blive enige om, at der bør ske lidt på renteområdet.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslagene overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Første behandling af lovforslag nr. L 112: Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik. (Ændring af rådigheds- og sanktionsregler m.v.).

Af socialministeren (Henrik Dam Kristensen). (Fremsat 10/11 2000).

Lovforslaget sattes til forhandling.